

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.22.0022.N

1. **E. O.,**
2. **M. O.,**
3. **H. C.,**

eisers,

vertegenwoordigd door mr. Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpensesteenweg 177/7, waar de eisers woonplaats kiezen,

tegen

VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN, met zetel te 2800 Meche-
len, Motstraat 20, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0242.069.537,

verweerster,

vertegenwoordigd door mr. Paul Wouters, advocaat bij het Hof van Cassatie, met
kantoor te 3000 Leuven, Koning Leopold I-straat 3, waar de verweerster woon-
plaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het vonnis in hoger beroep van de rechtbank
van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge, van 17 juni 2021.

Sectievoorzitter Geert Jocqué heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Els Herregodts heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eisers voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel
aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Tweede onderdeel

1. Krachtens artikel 29bis, § 1, eerste lid, WAM wordt, bij een verkeersonge-
val waarbij een of meer motorrijtuigen betrokken zijn, op de plaatsen bedoeld in
artikel 2, § 1, met uitzondering van de stoffelijke schade en de schade geleden
door de bestuurder van elk van de betrokken motorrijtuigen, alle schade geleden
door de slachtoffers en hun rechthebbenden en voortvloeiend uit lichamelijke let-
sels of het overlijden, met inbegrip van de kledijschade, hoofdelijk vergoed door
de verzekeraars die de aansprakelijkheid van de eigenaar, de bestuurder of de
houder van de motorrijtuigen overeenkomstig deze wet dekken.

Krachtens het zesde lid van deze bepaling kunnen slachtoffers die ouder zijn dan veertien jaar en het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild, zich niet beroepen op de bepalingen van het eerste lid.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de uitsluiting van slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild, strikt moet worden uitgelegd en dat enkel de slachtoffers worden bedoeld die de bij het ongeval geleden schade hebben gewild.

2. De rechter oordeelt onaantastbaar of een slachtoffer het ongeval en zijn gevolgen heeft gewild. Het Hof gaat niettemin na of de rechter op grond van zijn vaststellingen tot zijn beslissing is kunnen komen.

3. Het bestreden vonnis stelt vast en oordeelt dat:

- de eerste eiser op 1 augustus 2018 omstreeks 4u30 te Oostende van een tram is gevallen toen hij aan de zijkant ervan hing;
- uit de verklaring van de getuige C. blijkt dat de eerste eiser met zijn vingers tussen de rubbers van de deuren aan de zijkant van de stilstaande tram is gaan hangen;
- volgens de verklaring van deze getuige de eerste eiser voor de grap op de tram is gesprongen toen deze stilstond aan de halteplaats van het Marie Joséplein, aan de tram bleef hangen en zo mee weg reed.

4. De appelrechter die op deze gronden oordeelt dat de eerste eiser het ongeval en zijn gevolgen heeft gewild, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht.

Het onderdeel is gegrond.

Dictum

Het Hof,

Vernietigt het bestreden vonnis.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde vonnis.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter over.

Verwijst de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, rechtszitting houdend in hoger beroep.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Koen Mestdagh, als voorzitter, sectievoorzitter Geert Jocqué, en de raadsheren Bart Wylleman, Ilse Couwenberg en Sven Mosselmans, en in openbare rechtszitting van 7 oktober 2022 uitgesproken door sectievoorzitter Koen Mestdagh, in aanwezigheid van advocaat-generaal Els Herregodts, met bijstand van griffier Vanity Vanden Hende.

V. Vanden Hende

S. Mosselmans

I. Couwenberg

B. Wylleman

G. Jocqué

K. Mestdagh

VOORZIENING IN CASSATIE

- VOOR :** 1. De heer **E. J. O.**,

2.A. De heer **M. J. L. G. O.**,
2.B. Mevrouw **H. E. J. C.**,

EISERS TOT CASSATIE

Vertegenwoordigd en bijgestaan door Meester **Bruno MAES**, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor in 1170 Brussel, Terhulpansesteenweg 177 bus 7, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan;

TEGEN : De **VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN**, afgekort V.V.M. DE LIJN, openbare instelling, met vennootschapszetel in 2800 Mechelen, Motstraat 20, KBO nummer 0242.069.537

VERWEERDER IN CASSATIE

* *

*

Aan Mevrouw de Eerste Voorzitter en de Heer Voorzitter van het Hof van Cassatie,

Aan de Dames en Heren Raadsheren in het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

Eisers tot cassatie leggen aan de beoordeling van Uw Hof het **vonnis van 17 juni 2021** voor uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge, tweede kamer, burgerlijke sectie (rolnummer 20/1009/A; repertoriumnummer 2021/0925).

FEITEN EN VOORGAANDEN

1. Deze zaak vindt haar oorsprong in een ongeval in Oostende op 1 augustus 2018 rond 4u30 's ochtends.

Eerste eiser tot cassatie, de heer E. O., was met vrienden op vermaakuitstap en toen hij aan de tramhalte op het Marie-Joséplein een stilstaande tram zag, wou hij tegenover zijn vrienden stoer doen door op het opstapje te springen van de laatste deur aan de rechterkant van de tram. Hij stak zijn vingers tussen de rubbers van de deuren en hield zich zo aan de buitenkant van de tram vast toen de tram vertrok. Hij bleef zo aan de tram hangen en reed mee weg. In de Koningsstraat is hij van de tram gevallen en daarbij raakte hij zwaar gewond.

2. Eerste eiser tot cassatie en zijn ouders, tweede en derde eisers tot cassatie, vorderden van de eigenaar van de tram, verweerder in cassatie, de Vlaamse Vervoer-maatschappij De Lijn, schadevergoeding op grond van **artikel 29bis van de WAM-wet**.

3. In het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 besliste de appelrechter vooreerst (1) dat het **hoger beroep** van eisers tot cassatie **ontvankelijk** was en (2) dat het litigieuze ongeval van 1 augustus 2018 een **verkeersongeval** was in de zin van artikel 29bis van de WAM-wet.

Deze beslissingen vechten eisers tot cassatie **niet** aan in deze voorziening, zodat deze beslissingen in geen geval kunnen vernietigd worden door Uw Hof (cf. de artikelen 1082, eerste lid en 1095 van het Gerechtelijk Wetboek).

4. In het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 oordeelde de appelrechter vervolgens dat eerste eiser tot cassatie het **ongeval en zijn gevolgen gewild** heeft, zodat de **uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid WAM-wet** van toepassing was, eisers tot cassatie derhalve geen recht hadden op schadevergoeding en hun vorderingen ongegrond waren.

Tegen deze laatste overwegingen en beslissingen roepen eisers tot cassatie volgend enig middel tot cassatie in.

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden wetsbepalingen

- ✓ artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet
- ✓ artikel 29bis §1, eerste en zesde lid van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, zoals gewijzigd door de wet van 19 januari 2001

Aangevochten beslissingen en motivering

Nadat het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 het hoger beroep van eisers tot cassatie ontvankelijk verklaard had en geoordeeld had dat het litigieuze ongeval van 1 augustus 2018 een verkeersongeval was in de zin van artikel 29bis van de WAM-wet, verklaart de appelrechter het hoger beroep van eisers tot cassatie ongegrond, bevestigt zij het beroepen vonnis van 27 februari 2020 en veroordeelt zij eisers tot cassatie tot betaling van het rolrecht en de gerechtskosten.

Door de bevestiging van het beroepen vonnis verklaart de appelrechter de vordering ongegrond die eisers tot cassatie tegen verweerder in cassatie, de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn, ingesteld hadden tot veroordeling van laatstgenoemde tot betaling aan eisers - op grond van **artikel 29bis WAM-wet** - van vergoeding van de schade die zij opliepen in het litigieuze verkeersongeval.

De appelrechter wijst de vordering tot schadevergoeding, gesteund op artikel 29bis WAM-wet, af op grond van onder meer

► enerzijds, volgende eigen overwegingen:

- (p. 3,midden)

“2. De oorspronkelijke vordering van [eisers tot cassatie] is gesteund op artikel 29bis WAM, ingevolge een ongeval te Oostende op 01/08/2018 omstreeks 04u30 in de Koningsstraat, waarbij eerste [eiser tot cassatie] is gevallen van een tram, eigendom

van [verweerder in cassatie] en bestuurd door een aangestelde van [verweerder in cassatie], toen hij aan de zijkant van deze tram hing.

3. De politierechtbank stelt dat wel degelijk sprake is van een verkeersongeval. Minstens één van de actoren (de tram) gebruikte de weg met de bedoeling zich te verplaatsen. Dat eerste [eiser tot cassatie] koos voor een 'levensgevaarlijke verplaatsingsmethode', verandert op zich niets aan het principe dat hij het slachtoffer is geworden van een verkeersongeval. Men kan slechts vaststellen dat iemand die zich, zoals eerste [eiser tot cassatie], vastklampt aan de buitenkant van een tram, die op een tramhalte staat en vervolgens aanzet (dat hij zal aanzetten is perfect voorzienbaar) en er blijft hangen zelfs nadat de tram in beweging is gekomen en geleidelijk aan snelheid wint, een ongeval én de gevolgen ervan 'wil'. Eerste [eiser tot cassatie] -22 jaar oud op het moment van de feiten en dus tot de jaren des verstands gekomen- stelde een handeling die de enige oorzaak is van het ongeval, dat hij gezocht en gewild heeft. Bijgevolg kan hij geen aanspraak maken op het vergoedingsstelsel van artikel 29bis WAM. Dat geldt eveneens voor zijn ouders.”

- (p. 5, onderaan, en p. 6, bovenaan)

“Een viertal uren na het ongeval heeft C.C. een verklaring afgelegd aan de verbalisanten. Hij stelt dat een zevental vrienden naar een festival in Oostende zijn geweest. Deze vriendengroep bestond o.a. uit eerste [eiser tot cassatie], C.C., L.V.B. en O.C. De vrienden hadden heel wat gedronken doch waren 'niet overdreven bedronken'. Toen ze een tramhalte aan het Marie Joséplein passeerde(n), stopte een tram aan de halte. Eerste [eiser tot cassatie] begon **voor de grap** op de tram te springen aan de laatste deur van de rechterkant. Eerste [eiser tot cassatie] stak zijn vingers tussen de rubbers van de deuren. Op die manier hield hij zich vast. De vrienden konden niet zien of hij zijn voet zette tegen de tram of half op het opstapje. De tram begon te rijden en eerste [eiser tot cassatie] bleef aan de tram hangen en reed zo mee weg. De vrienden slenterden verder en zagen de tram niet meer. In de Koningsstraat zagen ze wel de lichten van een taxi. Toen ze na een tijdje gingen kijken zagen ze ter hoogte van huisnummer 43 eerste [eiser tot cassatie] op de grond liggen. De taxichauffeur had de ambulance al gebeld. De taxichauffeur had achter de tram gereden en eerste [eiser tot cassatie] zien hangen. Hij heeft teken gedaan met zijn lichten naar de tramchauffeur dat hij moest stoppen. Waarschijnlijk heeft hij (de taxichauffeur) eerste [eiser tot cassatie] zien vallen.

De verklaring werd door C.C. afgelegd in aanwezigheid van 2 vrienden, zijnde L.V.B. en O.C.. C.C. verklaarde dat zij exact hetzelfde hebben gezien als hij en zijn verklaring bevestigen. Ook de verbalisanten hebben genoteerd dat L.V.B. en O.C. aanwezig waren bij het verhoor van C.C. en dat zij zijn verklaring bevestigen.”

- (p. 7)

“De enige verklaring waarmee de rechtbank rekening houdt, is met de verklaring van C.C. afgelegd aan de verbalisanten een viertal uren na het gebeuren, in aanwezigheid van en met bevestiging van 2 vrienden. C.C. en de 2 vrienden waren aanwezig toen eerste [eiser tot cassatie] aan de tram ging hangen. Uit deze

verklaring blijkt niet dat eerste [eiser tot cassatie] de bedoeling had om in de tram te stappen en daarbij is komen vast te zitten tussen de deuren. Uit de verklaring blijkt dat eerste [eiser tot cassatie], met zijn vingers tussen de rubbers van de deuren, aan de zijkant van de stilstaande tram is gaan hangen (zoals de vrienden blijkbaar ook hebben verteld aan derde [eiseres tot cassatie]).

NIET VERBETERDE KOPIE

4. Artikel 29bis WAM

Van de toepassing van artikel 29bis WAM worden uitgesloten diegenen die ouder zijn dan 14 jaar en het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild (artikel 29bis §1, zesde lid WAM).

Eerste [eiser tot cassatie] was op het ogenblik van de feiten 22 jaar oud en hij had, volgens zijn vrienden en derde [eiseres tot cassatie], gedronken maar hij was niet ladderzat ('niet overdreven bedronken'). Hij is aan een tramhalte aan de zijkant van een tram gaan hangen (met zijn vingers tussen de rubbers van de deuren). Toen de tram zich in beweging zette, is eerste [eiser tot cassatie] blijven hangen en een heel eind verder is eerste [eiser tot cassatie] van de tram gevallen. Hij werd hierbij zwaar gewond.

Het kan niet anders dan dat eerste [eiser tot cassatie] op zijn leeftijd wist dat zich vastklampen aan de zijkant van een rijdende tram levensgevaarlijk is. Uit niets blijkt dat eerste [eiser tot cassatie] op het moment dat hij zich vastklampte aan de stilstaande tram door de drank niet meer wist wat hij deed. [Eisers tot cassatie] geven ook toe dat eerste [eiser tot cassatie] bewust aan de tram is gaan hangen. Eerste [eiser tot cassatie] weet dat een tram die stopt aan een halte na een tijdje weer vertrekt. Wanneer de tram (traag) vertrekt, blijft eerste [eiser tot cassatie] zich (bewust) vastklampen aan de tram (althoewel het op dat moment nog mogelijk moet zijn om min of meer veilig de tram los te laten). Eerste [eiser tot cassatie] weet dat de tram voorbij de halte aan snelheid wint en dat hij zich onmogelijk kan blijven vastklampen aan een tram op volle snelheid.

Zoals de eerste rechter terecht heeft geoordeeld kan het niet anders dan dat eerste [eiser tot cassatie] het ongeval en zijn gevolgen gewild heeft. Hij heeft met opzet het gebeuren gewild. Het hoger beroep is derhalve ongegrond.”

► **en, anderzijds, volgende overwegingen in het beroepen vonnis van 27 februari 2020 die de appelrechter herhaalde en overnam van de eerste rechter:**

- (p. 3)

“Het dossier vindt zijn oorsprong in feiten die zich op 1 augustus 2018 omstreeks 4.30u. hebben voorgedaan in de Koningsstraat te Oostende. [Eisers tot cassatie] hebben die feiten in hun dagvaarding omschreven als volgt:

*«Eerste [eiser tot cassatie] is samen met een vriendengroep in Oostende op **vermaakuitstap** en hij springt op het opstapje van de laatste deur aan de rechterkant van een aan een halteplaats stilstaande tram... De tram is eigendom van... De Lijn. Eerste [eiser tot cassatie] houdt zich vast met zijn*

vingers tussen de rubbers van de deur, de tram zet vervolgens aan, begint te rijden en [eerste eiser tot cassatie] blijft aan de tram hangen en rijdt zo mee. Op een bepaald ogenblik valt eerste [eiser tot cassatie]... van de tram en komt met zijn hoofd tegen de stoeprand terecht. De tram rijdt verder en de chauffeur... verklaart later dat hij niets heeft opgemerkt."

Tussen de partijen bestaat er geen discussie over het feit op zich dat dit de correcte samenvatting is van de gebeurtenissen. "

- (p. 4)

"4.

Van het toepassingsgebied van art. 29 bis WAM worden uitgesloten diegenen die ouder zijn dan 14 jaar en «het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild».

Naar het oordeel van de Rechtbank kan men slechts vaststellen dat iemand die zich, zoals hier [eerste eiser tot cassatie], vastklampt aan de buitenkant van een tram, die op een tramhalte staat en vervolgens aanzet (dat hij zal aanzetten is perfect voorzienbaar) en er blijft aan hangen zelfs nadat de tram in beweging is gekomen en geleidelijk aan snelheid wint, een ongeval én de gevolgen ervan «wil». [Eerste eiser tot cassatie] — 22 jaar oud op het moment van de feiten en dus tot de jaren des verstands gekomen — stelde een handeling die de enige oorzaak is van het ongeval, dat hij gezocht én gewild heeft.

Bijgevolg kan hij geen aanspraak maken op het vergoedingsstelsel van art. 29 bis WAM. Dat geldt evenzeer voor zijn ouders."

GRIEVEN

Eerste onderdeel

(schending van artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet)

1. Overeenkomstig artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet moet elk vonnis met redenen omkleed zijn.

2. Het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 oordeelt dat de vordering tot schadevergoeding van eisers tot cassatie ongegrond is, omdat de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid van de WAM-wet van toepassing is, **nu eerste eiser tot cassatie het ongeval en zijn gevolgen gewild heeft.**

Het vonnis laat evenwel na te bevestigen of te ontkennen dat eerste eiser tot cassatie, toen hij op de tram sprong en aan de buitenkant ervan bleef hangen, de **letselschade** die hij opliep, **gewild heeft en zichzelf dus had willen verminken**, of dat hij, integendeel, **enkel stoer had willen doen** tegenover zijn vrienden met wie hij op vermaakuitstap was.

3. In hun “*Syntheseconclusie*” van 1 februari 2021 hadden eisers tot cassatie aangevoerd dat de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid WAM-wet te dezen niet van toepassing was, omdat eerste eiser tot cassatie het **ongeval en de lichamelijke schade niet gewild had**, en hij, integendeel, **enkel stoer had willen doen tegenover zijn vrienden** met wie hij op vermaak-uitstap was.

Eisers tot cassatie hadden meer bepaald ingeroepen:

- dat de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid vereist dat het slachtoffer het ongeval en de **lichamelijke letsels gewild** heeft
- dat dit te dezen niet het geval was, omdat eerste eiser tot cassatie gewoon **stoer had willen doen, indruk had willen maken** op zijn vrienden en een **grap had willen uithalen**, zoals bleek uit de verklaring van zijn vriend C.C. die bevestigd was door twee andere vrienden
- dat verweerder in cassatie trouwens zelfs benadrukt had dat eerste eiser tot cassatie enkel en alleen stoer had willen doen tegenover zijn vrienden
- en dat eerste eiser tot cassatie derhalve **geenszins zelfmoord had willen plegen of zichzelf had willen verminken.**

4. In hun “*Syntheseconclusie*” van 1 februari 2021 hadden eisers tot cassatie, wat de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid WAM-wet betreft, inderdaad vooreerst in het algemeen onder meer laten gelden:

- (p. 10, midden) dat het feit dat het slachtoffer het **ongeval kon voorzien**, niet meebrengt dat het verstoken blijft van de toepassing van artikel 29bis
- (p. 10, onderaan, en p. 11, bovenaan) dat waar in de tekst van artikel 29bis §1 oorspronkelijk (cf. eerste wet van 30.3.1994 en tweede, zgn. reparatiewet van 13.4.1995) sprake was van “**onverschoonbare fout**” doch dit begrip in de rechtspraak veel te ruim geïnterpreteerd werd, sinds de wijziging door de (derde) wet van 19.1.2001 thans, voor de uitsluiting van de vergoeding, vereist is dat het slachtoffer “**het ongeval en zijn gevolgen**” **moet hebben gewild**
- (p. 11, midden) dat laatstgenoemde voorwaarde «*veel strikter (is) en (aan)leunt (...) bij de noties “opzet”, “vrijwillig of opzettelijke fout” en bij het begrip (poging tot) zelfmoord en zelfverminking.*»
- (p. 11, onderaan) dat dit bleek uit de parlementaire voorbereiding van de derde wet (van 19.1.2001) en in het bijzonder uit de commentaar waarin vermeld was: “*De term «slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben*

gewild» is veel strikter [lees: dan “onverschoonbare fout”] en leunt zeer dicht aan bij het begrip zelfmoord»

- (p. 12, bovenaan) dat D. S. erop gewezen had dat met “de gevolgen” die het slachtoffer gewild moest hebben, bedoeld werd de **“letselschade”** en voortaan bijgevolg enkel nog uitgesloten waren de “personen die tot **zelfverminking** overgaan of die een mislukte **suïcidepoging** achter de rug hebben (steeds in de verkeerscontext!).”
- (p. 12, bovenaan) dat ook S. P. geschreven had: “(...) dat wanneer een slachtoffer het ongeval heeft veroorzaakt met het oog op **zelfmoord of zelfverminking**, hij zijn recht op automatische schadevergoeding zal verliezen. **Indien het slachtoffer geen lichamelijke letsels wil** en ook geen zelfmoord beoogt, dan behoudt hij zijn recht op automatische vergoeding wanneer hij toch letsels oploopt.”
- (p. 12, onderaan) dat feitenrechters terecht geoordeeld hadden:
 - “De opzettelijke fout wordt gekenmerkt door **de overwogen wens om de geleden schade als resultaat te bereiken**. Praktisch wil dit zeggen dat deze fout **overeenstemt met zelfmoord of zelfverminking**.”
 - “(...) dat zelfs als het slachtoffer **wist** dat een dergelijke sprong **fataal** kon aflopen dit **nog niet betekent** dat hij de **gevolgen ervan gewild heeft**”
 - “de interpretatie zeer dicht aanleunt bij het begrip zelfmoord. Enkel de zogenaamde «**gewilde of vrijwillige zelfmoord**» lijkt aldus aan de voorwaarden van de uitsluitingsbepaling te beantwoorden.”
- (p. 13, midden) dat trein- en tramsurfing niet vallen onder de notie “het ongeval en de gevolgen hebben gewild”, zoals I. B. geschreven had, zodat trein- en **tramsurfers wel recht hebben op vergoeding krachtens artikel 29bis**.

In hun “Syntheseconclusie” van 1 februari 2021 hadden eisers tot cassatie vervolgens, wat de concrete toepassing van artikel 29bis §1, zesde lid WAM-wet in deze zaak betreft, onder meer aangevoerd:

- (p. 3, onderaan)

*“[Verweerder in cassatie] benadrukt in [zijn] conclusies, dan nog in vette druk dat de risico’s van **waaghalzerij en stoerdoenerij** in hoofde van [eerste eiser tot cassatie] geen verband houden met de risico’s van het wegverkeer.”*

- (p. 5, onderaan)

*“[Eerste eiser tot cassatie] verplaatste zich als gevolg van **een plotse en impulsieve ingeving**.”*

- (p. 13, laatste al.)

*“Hoe meer [verweerder in cassatie] de nadruk legt op het feit dat [eerste eiser tot cassatie] **stoer wou doen en indruk wou maken op zijn vrienden**, hoe meer [verweerder in cassatie] **aantoont** dat [eerste eiser tot cassatie] **geen zelfmoord wenste** te plegen... Het spreekt voor zich dat hij met de tram geen oneigenlijk ritje had gemaakt indien hij had beseft dat hij enige afstand verder zou ten val komen, laat staan dat hij heeft beseft dat de gevolgen zo zwaar zouden zijn.*

*De ‘gevolgen hebben gewild’ impliceert de uitdrukkelijke en bewuste wens om zichzelf schade te berokkenen. In huidige zaak is er sprake van een **impulsieve en ongecontroleerde daad.**”*

- (p. 15, bovenaan en midden)

“[Eisers tot cassatie] merken echter op dat de omstandigheden van het ongeval enkel blijken uit de verklaring van dhr. C.C., zijnde:

*«(...) Wij waren met elkaar **aan het stoeien** en [eerste eiser tot cassatie] begon **voor de grap** op de tram te springen. (...)»*

(...)

De verklaring van dhr. C.C. wordt in het proces-verbaal als volgt samengevat:

*«C.C. verhaalt dat beiden gans de nacht in het uitgaanscentrum van Oostende hebben vertoefd en redelijk wat alcoholische dranken hebben genuttigd. Wanneer zij aan het wandelen zijn in de Koningstraat **wou** [eerste eiser tot cassatie] **eens stoer doen** en sprong hij op een voorbijrijdende tram. Enkele meters verder verliest hij de grip en komt ten val tegen de stoeprand, waardoor hij een hoofdwonde heeft.» “*

- (p. 16, midden)

“Beschonken als hij was, sprong hij wellicht op het laatste nippertje de tram op met de bedoeling een halte verder alwaar zijn vrienden zouden passeren, af te stappen.”

5. Verweerder in cassatie had in zijn “Allesomvattende syntheseconclusie” van 18 maart 2021 overigens ook laten gelden:

- (p. 3)

*“4. Wanneer zij aan het wandelen zijn in de Koningstraat wou eerste [eiser tot cassatie] naar zeggen van de heer C.C. **eens stoer doen** en sprong hij op een voorbijrijdende tram van [verweerder in cassatie].*

(...)

*5. (...) Het betreft aldus, in ieder geval, geen accidenteel tussen de deuren geklemd raken, maar een daad van **pure stoerdoenerij**. **Dit laatste staat zonder meer vast.**”*

- (p. 6, al. 3)

*“(...) Het ongeval houdt in casu enkel en alleen verband met de risico’s van **waaghalzerij en stoerdoenerij** in hoofde van [eerste eiser tot cassatie] (...)”*

- (p. 7, al. 1)

*“(...) **zijn doel was enkel en alleen «stoer» doen**. Het tramvoertuig was een louter middel om een levensgevaarlijke **stunt uit te halen** (...)”*

- (p. 7, al. 2)

*“(...) de heer C.C. (...) stelt dat eerste [eiser tot cassatie] **«stoer» wou doen** (zie strafdossier, APV, stuk 1 [eisers tot cassatie]). Blijkbaar achtte eerste [eiser tot cassatie] het **«stoer»** om de verkeersregels aan zijn laars te lappen.”*

- (p. 9, al. 2)

*“Door zijn handelen (**om stoer te doen** op een voorbijrijdende of vertrekkende tram springen en vervolgens aan de buitenkant van de tram blijven hangen) (...)”*

- (p. 9, voorlaatste al., in fine)

*“(...) nu vaststaat dat één en ander gebeurde **louter en alleen om stoer te doen** (...)”*

- (p. 10, al. 1)

*“De heer C.C. verklaarde in tempore non suspecto met bevestiging van de twee andere vrienden (zie p. 8 strafdossier) immers uitdrukkelijk dat [eerste eiser tot cassatie] op de voorbijrijdende tram sprong **om stoer te doen**.”*

Ook verweerder in cassatie had aldus bij herhaling gesteld en erkend dat vaststond dat eerste eiser tot cassatie op de tram gesprongen was en aan de buitenkant ervan was blijven hangen **enkel en alleen om stoer te doen** tegenover zijn vrienden.

6. Het aangevochten vonnis dat stelt (p. 7) dat eerste eiser tot cassatie het ongeval en zijn gevolgen gewild had, **antwoordt niet** op de hierboven geciteerde middelen, nu het niet bevestigt of ontkent:

- dat een slachtoffer dat op grond van artikel 29bis vergoeding vordert van zijn lichamelijke schade, enkel van vergoeding kan uitgesloten worden op grond van artikel 29bis §1, zesde lid, wanneer vaststaat dat het zijn **lichamelijke schade gewild** heeft
- dat vaststond dat eerste eiser tot cassatie zijn lichamelijke schade niet gewild had

- dat eerste eiser tot cassatie die met zijn vrienden op vermaakuitstap was, op de tram gesprongen was en aan de buitenkant ervan was blijven hangen **enkel en alleen om stoer te doen tegenover zijn vrienden**
- dat dit laatste bleek uit de verklaring van zijn vriend C.C. die bevestigd was door twee andere vrienden
- dat verweerder in cassatie bevestigd en erkend had dat eerste eiser tot cassatie door op de tram te springen en eraan te blijven hangen, enkel en alleen maar stoer wou doen tegenover zijn vrienden
- dat uit dit stoer willen doen tegenover zijn vrienden geenszins kon afgeleid worden dat eerste eiser tot cassatie **zijn lichamelijke schade gewild** had.

Het aangevochten vonnis **antwoordt niet** op de hierboven geciteerde middelen, **zelfs niet nu het tevens stelt** (in de eigen overwegingen van de appelrechter en door overname van de overwegingen van de eerste rechter):

- dat de handeling van eerste eiser tot cassatie de enige oorzaak van het ongeval was
- dat uit niets bleek dat eerste eiser tot cassatie die op het ogenblik van het ongeval 22 jaar oud was en gedronken had, door de drank niet meer wist wat hij deed
- dat hij bewust aan de tram was gaan hangen
- dat hij wist dat de tram weer zou vertrekken
- dat hij zich na het vertrek van de tram bewust bleef vastklampen aan de tram hoewel hij, toen de tram traag vertrok, nog de mogelijkheid moet gehad hebben om de tram min of meer veilig los te laten
- dat hij wist dat de tram voorbij de halte aan snelheid zou winnen en dat hij zich onmogelijk kon blijven vastklampen aan een tram op volle snelheid
- dat hij wist dat het zich vastklampen aan de zijkant van een rijdende tram levensgevaarlijk is.

Het aangevochten vonnis is bijgevolg wegens gebrek aan antwoord op de geciteerde middelen **niet regelmatig gemotiveerd** in zoverre het de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid van de WAM-wet te dezen toepasselijk verklaart.

Het vonnis schendt bijgevolg artikel 149 van de gecoördineerde Grondwet.

Tweede onderdeel

(schending van artikel 29bis §1, eerste en zesde lid van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, zoals gewijzigd door de wet van 19 januari 2001)

1. De wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt in **artikel 29bis §1**, zoals gewijzigd door de wet van 19 januari 2001 en zoals te dezen van toepassing op het litigieuze verkeersongeval van 1 augustus 2018,

► **in het eerste lid:**

“Bij een verkeersongeval waarbij een of meer motorrijtuigen betrokken zijn, op de plaatsen bedoeld in artikel 2, § 1, wordt, met uitzondering van de stoffelijke schade en de schade geleden door de bestuurder van elk van de betrokken motorrijtuigen, alle schade geleden door de slachtoffers en hun rechthebbenden en voortvloeiend uit lichamelijke letsels of het overlijden, met inbegrip van de kledijschade, hoofdelijk vergoed door de verzekeraars die de aansprakelijkheid van de eigenaar, de bestuurder of de houder van de motorrijtuigen overeenkomstig deze wet dekken. Deze bepaling is ook van toepassing indien de schade opzettelijk werd veroorzaakt door de bestuurder.”

► **en in het zesde lid:**

*“Slachtoffers die ouder zijn dan 14 jaar en **het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild**, kunnen zich niet beroepen op de bepalingen van het eerste lid.”*

2. Een slachtoffer dat lichamelijke schade opliep, kan van vergoeding op grond van het geciteerd artikel 29bis §1, eerste lid uitgesloten worden, wanneer het, overeenkomstig het geciteerde zesde lid, het **ongeval en zijn lichamelijke schade gewild heeft**. Dit is het geval wanneer het slachtoffer **zelfverminking beoogde en nastreefde**, wanneer het **verwondingen wilde oplopen**.

De uitsluiting waarvan sprake in het geciteerde artikel 29bis §1, zesde lid, is daarentegen **niet** van toepassing wanneer het slachtoffer – zonder een ongeval en lichamelijke schade te willen

- levensgevaarlijk gedrag vertoonde, zelfs wanneer dit noodzakelijk tot een ongeval en lichamelijke schade zou leiden
- en wist dat zijn gedrag levensgevaarlijk was.

Zelfs wanneer een slachtoffer levensgevaarlijk gedrag vertoonde, dat noodzakelijk tot een ongeval en lichamelijke schade moest leiden, en zelfs wanneer het slachtoffer wist dat zijn gedrag levensgevaarlijk was, dan nog heeft het bijgevolg recht op vergoeding van zijn schade op grond van artikel 29bis WAM-wet, **tenzij** vaststaat dat het slachtoffer het ongeval en zijn lichamelijke schade heeft gewild.

3. Het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 stelt vast

- dat eerste eiser tot cassatie 22 jaar oud was op het ogenblik van de feiten en gedronken had
- dat hij met vrienden op vermaakuitstap was toen hij rond 4u30 's ochtends aan de tramhalte een tram zag staan
- dat zijn vriend C.C. verklaarde dat eerste eiser tot cassatie **voor de grap** op de tram sprong, zich met zijn vingers tussen de rubbers van de deuren vasthield en aan de zijkant van de tram bleef hangen toen die wegreed
- dat twee andere vrienden die eveneens aanwezig waren toen eerste eiser tot cassatie aan de tram ging hangen, deze verklaring bevestigden.

Op grond van deze vaststellingen kon de appelrechter **niet wettig oordelen** (p. 7, onderaan) dat eerste eiser tot cassatie *“met opzet het gebeuren gewild”* had en het ongeval en zijn gevolgen gewild had in de zin van artikel 29bis §1, zesde lid van de WAM-wet en dat te dezen de uitsluiting van dit artikel 29bis §1, zesde lid derhalve van toepassing was, **vermits** de vaststelling dat eerste eiser tot cassatie *“voor de grap”* op de tram gesprongen was en eraan blijven hangen was, immers noodzakelijk impliceert dat eerste eiser tot cassatie enkel een grap wou uithalen, zonder dat hij het ongeval en zijn gevolgen, met name zijn lichamelijke schade, gewild heeft.

Op grond van de hierboven aangeduide vaststellingen kon de appelrechter **niet wettig oordelen** dat eerste eiser tot cassatie het ongeval en zijn gevolgen gewild had in de zin van artikel 29bis §1, zesde lid van de WAM-wet en dat te dezen de uitsluiting van dit artikel 29bis §1, zesde lid van toepassing was, **zelfs niet nu** de appelrechter tevens vaststelde:

- dat eerste eiser tot cassatie wist *“dat zich vastklampen aan de zijkant van een rijdende tram levensgevaarlijk is”*
- dat uit niets blijkt dat hij *“door de drank niet meer wist wat hij deed”*
- dat hij *“bewust aan de tram is gaan hangen”*
- dat hij wist *“dat een tram die stopt aan een halte na een tijdje weer vertrekt”*

- dat hij, wanneer de tram (traag) vertrok, “*zich (bewust) (bleef) vastklampen aan de tram (althoewel het op dat moment nog mogelijk moet zijn om min of meer veilig de tram los te laten)*”
- dat hij wist “*dat de tram voorbij de halte aan snelheid wint en dat hij zich onmogelijk kan blijven vastklampen aan een tram op volle snelheid*”.

De appelrechter had immers enkel dan wettig kunnen oordelen dat de uitsluiting van artikel 29bis §1, zesde lid van toepassing was, wanneer zij vastgesteld had, wat zij niet gedaan heeft, dat eerste eiser tot cassatie, toen hij op de tram sprong en er bleef aanhangen, *zichzelf verwondingen en lichamelijke schade wilde toebrengen*.

Het aangevochten vonnis van 17 juni 2021 is bijgevolg **niet naar recht verantwoord** en schendt artikel 29bis §1, eerste en zesde lid van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, zoals gewijzigd door de wet van 19 januari 2001.

TOELICHTING

Eisers tot cassatie hadden in hun “Syntheseconclusie” van 1 februari 2021 (p. 10 en 11) gewezen op de achtereenvolgende **wijzigingen in de tekst** van artikel 29bis §1 WAM-wet alsook op de **redenen ervan** en in dit verband gesteld:

«1° In de eerste wet dd. 30.03.1994 stond het volgende te lezen: “*Het slachtoffer dat een **onverschoonbare fout** heeft begaan, kan zich niet op de bepalingen van het eerste lid beroepen indien het ouder is dan 14 jaar.*”

De bedoeling van de wetgever was aan het begrip ‘onverschoonbare fout’ een restrictieve interpretatie te geven en alvast een minder ruime betekenis dan aan een ‘zware fout’.

De eerste rechtspraak gaf echter geen eensluidende interpretatie.

2° Om die reden werd(en) in de tweede, zgn. ‘reparatie’wet dd. 13.04.1995 vier voorwaarden opgenomen waaraan een **onverschoonbare fout** diende te voldoen: “*de opzettelijke fout van uitzonderlijke ernst, waardoor degene die ze begaan heeft zonder geldige reden wordt blootgesteld aan een gevaar waarvan hij zich bewust had moeten zijn.*”

In toepassing van deze definitie zou kunnen verdedigd worden dat de handelwijze van eerste [eiser tot cassatie] dewelke de aanleiding is geweest tot het hem overkomen ongeval, ‘onverschoonbaar’ is te noemen.

3° Doch, ondanks de wil van de wetgever en de restrictieve definitie van het begrip bleven er in de rechtspraak soms onbegrijpelijke beslissingen vallen. (zie o.m. voor een overzicht van de tegenstrijdige rechtspraak: J. Bogaert, Tien jaar praktijk artikel

29bis WAM 1989. De regeling ten voordele van zwakke weggebruikers, Mechelen, Kluwer, 2004, p.78 ev.).

Een volgend optreden van de wetgever, dat zijn vertrouwen in de rechterlijke macht (gedeeltelijk) gefnuikt zag, kon dan ook niet uitblijven en leidde ertoe dat de term ‘onverschoonbare fout’ in de derde wet dd. 19.01.2001 werd geschrapt en de tekst werd vervangen door: “*Slachtoffers die ouder zijn dan 14 jaar en **het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild***” kunnen zich niet beroepen op de regeling van artikel 29bis.

Volgens eisers tot cassatie dient de uitsluiting bedoeld in het huidige artikel 29bis §1, zesde lid WAM-wet zeer strikt toegepast te worden. Enkel gevallen waarin sprake is van *vrijwillige (poging tot) zelfmoord of zelfverminking* vallen onder de uitsluiting.

Eisers verwijzen in dit verband ook naar:

VAN SCHOUBROECK, C., DE GRAEVE, A., MEURS, T., Art. 29bis WAM-Wet, in Verzekeringsrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, Mechelen, losbl., 131

VAN SCHOUBROECK, C., MEURS, T., Vergoedingsregeling zwakke weggebruiker (art. 29bis WAM-wet), in ‘Recht en Praktijk’, nr. 74, Kluwer, Mechelen, 2013, 57 e.v.

PANIS, S., De uitsluitingsgrond van art. 29bis W.A.M, Jura Falc. 2008-09, afl. 2, 163 en 172.

OM DEZE REDENEN

Besluit ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie, voor eisers tot cassatie, tot de vernietiging van het aangevochten vonnis en de verwijzing van de zaak en de partijen naar een andere rechtbank van eerste aanleg. Kosten als naar recht.

Brussel, 23 december 2021

Voor eisers tot cassatie,

hun raadsman

Bruno MAES